

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik u BiH" Sokiran sam silinom mrznje u govoru biskupa Ratka Perica na Saboru u Mostaru i njegovom potporom osudjenim ratnim zlocincima"

Predstavници međunarodne zajednice zestoko su reagirali na odluku o privremenoj hrvatskoj samoupravi u BiH. Najavljuju se sankcije, no dojam je da proteklih nekoliko dana s obje strane popusta pritisakš.

– HDZ je donio ilegalnu, protuustavnu, odluku koja ranusava Daytonski sporazum i nije prihvatljiva. Osim toga, HDZ nije stranka koja ima pravo predstavljati cijeli hrvatski narod u BiH i stoga je odluka o privremenom osamostaljenju potpuno neprihvatljiva međunarodnoj zajednici u BiH.

Ipak, nakon nekoliko dana, cini se da postoji spremnost za kompromis. Ante Jelavic, lider bosanskohercegovačkog HDZ-a, i sam, cini se, pokušava naći izlaz i predlaže neka nova rješenja. Tako može čuti da je Jelavic spreman čak i na raspustanje HDZ-a BiH, stranke koju hrvatski narod na izborima podržava, ali s kojom, očito, ne može krenuti naprijed ni u kojem pogledu.

– Nitko ne traži raspustanje HDZ-a nego samo da HDZ radi u skladu sa zakonima, ustavima i dužnostima na koje su izabrani. Imao sam bezbroj sastanaka s Jelavicom u proteklih nekoliko mjeseci, a posljednji smo se put sastali prije tri tjedna.

Tada smo razgovarali o svim detaljima puna dva i pol sata. On je iznosio probleme, dok sam ja odgovarao na svaku stavku. Na kraju je obećao da će o svemu razgovarati u celnistvu HDZ-a i potpuno podržati ono što smo se dogovorili. Ja sam tada bio potpuno siguran da smo se dogovorili. Ali, nekoliko dana poslije dobio sam od Jelavica otvoreno pismo u kojem čak i ne spominje ono o čemu smo razgovarali i što smo se dogovorili. Tako je pokazao da se neće držati riječi koju mi je dao.

Pasalicev plan

Jelavic, odnosno HDZ, uz potporu većine Hrvata u BiH, zapravo inzistira na postovanju izbornih rezultata i formiranju vlasti na osnovi tih rezultata. Što ste mu vi predložili?

– Trazio sam od Jelavica da javno kaže da će, u skladu s Ustavom i Daytonskim sporazumom, ostati u institucijama sustava i raditi u njima. Zauzvrat, ja sam obećao da ćemo biti otvoreni prema prijedlozima o promjeni izbornih pravila na koja se HDZ toliko zali. Usprkos tim pravilima HDZ bi dobio 16,17 od 30 mjesta u Domu naroda Federacije da su sudjelovali u njegovoj uspostavi. Pozvao sam HDZ da se prikljuci Ustavnoj komisiji i u Federaciji i u Republici Srpskoj. Kao što je poznato, Ustavni sud BiH proglasio je da su Hrvati konstitutivni narod ne samo u Federaciji nego i u Republici Srpskoj. Želim da se Hrvati počnu vraćati u Republiku Srpsku. Ali, Ante Jelavic naprosto ne želi da Hrvati počnu vjerovati u Bosnu i Hercegovinu kao državu.

Zasto je Jelavic promijenio vaš dogovor?

– Tu ne treba imati iluzija. Riječ je isključivo o osobnim interesima nekoliko ljudi koji sad zastupaju HDZ. A taj je interes u slučaju HDZ-a uvijek bio jaci od zanimanja za hrvatski narod i pitanja kako taj narod živi.

Cijim osobnim interesima?

– Ukratko, iza odluke o privremenom osamostaljivanju stoje

ljudi koji su sad na celu tog pokreta, ali uz potporu jos nekoliko licnosti iz vojnih struktura iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Takodjer je vazno reci da je moguće da je akcija velikim dijelom vodjena iz Zagreba, od HDZ-a Hrvatske. Mi, naime, imamo provjerene informacije da u cijeloj operaciji postoji vrlo bliska suradnja izmedju Jelaviceva HDZ-a i maticnog HDZ-a u Hrvatskoj. Boravak Ivica Pasalice u Bosni i Hercegovini prije nekoliko tjedana bio je jasan signal da se nešto sprema.

Kazne za sefove HDZ-a

Mislite li da postoji veza izmedju dogadjaja u Bosni i Hercegovini i prethodnih masovnih veteranskih demonstracija u Splitu, pa u Zagrebu?

– Mislim da vlasti obiju drzava, i Hrvatske i Bosne i Hercegovine, moraju biti vrlo zabrinute zbog preko-granicne suradnje izmedju ekstremista. To je vrlo opasno za nove demokratske institucije u Hrvatskoj, ali i za Bosnu i Hercegovinu, drzavu koja je tek u nastajanju.

Najavljujete sankcije, ali dojam je da ce one, zapravo, biti personalne, tj. Usmjerene na smanjenje politicke i gosporadske moci odredjenih ljudi. Kao mete spominju se Ante Jelavic, general Stanko Sopta Baja, pa cak i bivsi general, sadasnji zastupnik u Saboru, Ljubo Cesci Rojs?

– Naravno, zasad ne zelim govoriti o detaljima, ali vas uvjeravam da sankcije neće biti usmjerene prema hrvatskom narodu nego striktno prema pojedincima i oni će biti vrlo pogodjeni. Nemam namjeru kaznjavati narod nego samo rukovodstvo HDZ-a.

Mozete li biti odredjeniji o karakteru sankcija ili mjera. Hoće li primjerice, biti pogodjeni poslovni interesi Ante Jelavica i njegove grupe?

– Mi smo u stalnim kontaktima s Vladom u Zagrebu, Europskom

zajednicom u Bruxellesu i s glavnim predstavnicima Sjedinjenih Drzava. Zelim reci da postoji potpuna suglasnost da je subotnji sabor odlukama dosegao točku koja pokazuje da vise ne mozemo tolerirati politicare ekstremiste. Posebno me razalostilo ponasanje dijela Katolicke crkve u svemu tome.

Periceve mrznja

Na koga mislite?

– Ogorcen sam i sokiran govorom biskupa Ratka Perica i nemam rijeci za silnu mrznju i potporu osudjenim ratnim zlocincima koju je u njemu iskazao.

Najavljujete sankcije, ali one tesko mogu bilo sto promijeniti, osim ponovno homogenizirati hrvatsko stanovnistvo, sto se iznova i dogodilo.

– Uz mjere, nuzno je uspostaviti dijalog s Hrvatima koji su iskreno voljni uspostaviti suradnju i podrzati napore da se Bosna i Hercegovina afirmira kao drzava i da Hrvati shvate da je to i njihova drzava. Moj je interes u tome sto BiH bez Hrvata ne moze postojati i potrebno je posvetiti punu paznju hrvatskoj komponenti i njezinim vezama s Hrvatskom. Preko Hrvatske BiH se lakse priblizava Europi.

Jesu li, po vashem misljenju, najnoviji dogadjaji destabilizirali Hrvatsku?

– Ne bih se htio mijesati u politiku hrvatskih vlasti, ali one moraju biti vrlo zainteresirane za zbivanja u Bosni i Hercegovini. Dva su razloga za to. Prvi je to sto se nezadovoljstvo prelijeva u Hrvatsku, kako smo vidjeli na primjeru Splita, a drugi, jos vazniji, jest to da ocekujem od hrvatske vlasti da potpuno podrzava povijesni i kulturni identitet Hrvata u Bosni i Hercegovini. To mora ici kroz partnerstvo.

Kako vidite ulogu Zdravka Tomca, koji je na Saboru u Mostaru

predstavljao hrvatsku vladajuću koaliciju?

– Gospodin Tomac nije došao s figom u džepu. On je iskreno zainteresiran da se kriza prevlada, ali nažalost njegov glas razuma nitko nije čuo.

Namjeravate li pregovarati s nekim iz celnictva HDZ-a sljedećih dana?

– Mislim da to više nema nikakva smisla, jer se Jelavić sam diskvalificira za bilo kakve pregovore. Ne vjerujem da više imamo o čemu razgovarati. Ekstremisti gube bitku, ali pokušavaju na svaki način zadržati status quo, obraniti svoje poslovne interese. Vrlo je žalosno da su Hrvati u Hercegovini svaki dan sve siromasniji, dok su njihovi lideri za samo nekoliko godina zgrnuli nevjerovatno bogatstvo. Takav je sustav tragična zabluda. U ovoj se državi mora instalirati zakon umjesto plemenskih, mafiokracijskih oligarhija, koje, kako su već odavno pokazale, nemaju nikakvih obzira, osim brige za svoj džep.

S kime u hrvatskoj vlasti suradjujete?

– Najviše s premijerom Račanom. Nedavno smo se sastali, u utorak je grupa iz mog ureda razgovarala u hrvatskoj Vladi o ovoj krizi. S druge su strane nehadezeovski predstavnici hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, s kojima blisko suradjujemo.